

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/2/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8320200467
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8320200467.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana v právnej veci žalobcu: Slovenská republika konajúca prostredníctvom A. B. B., so sídlom C. D. XX, XXX XX E., IČO: XX XXX XXX, proti žalovanému: F. G. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom I. J. K. XX, XXX XX I. J. právne zastúpený JUDr. Ľubou Berezňaninovou, PhD., Dip. Mgmt., advokátkou, so sídlom Hlavná 45, 080 01 Prešov, IČO: 42 249 384, o zaplatenie 11.266, 84 eur s prísl., odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 01.10.2021 č.k. 21C/4/2020- 223 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok vo výroku I.

Zrušuje rozsudok vo výroku II. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a vyslovil, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie žalobu zamietol ako nedôvodnú. Zdôraznil, že žaloba bola podaná predčasne, keďže konanie v ktorom žalovaný ako žalobca žaloval Slovenskú republiku podľa zákona o zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie, keďže bol právoplatne oslobodený spod obžaloby, toto konanie stále prebiehalo pod sp.zn. 5C/84/2011 na Okresnom súde Bratislava I. Medzitým došlo k zmene skutkového stavu vtom zmysle, že v spomínanom pôvodnom konaní sp.zn. 5C/84/2011 bolo opätovne rozhodnuté tak, že žalovanému bola priznaná z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy tá istá suma s príslušenstvom ako to bolo rozhodnuté podľa prvého rozsudku OS Bratislava I zo dňa 05.04.2013. Zmena právnej situácie nastala po tom, ako v dovolacom konaní Najvyšší súd SR zrušil prvý rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22.11.2016. Z toho dôvodu Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací vydal druhé uznesenie z 26.10.2018, ktorým zrušil prvotný rozsudok OS Bratislava I zo dňa 05.04.2013 a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu v tomto predchádzajúcom spore mal štát zastupovať nie Ministerstvo spravodlivosti, ale Generálna prokuratúra SR, teda išlo len o procesné pochybenie súdov. Súd prvej inštancie zdôraznil, že zodpovedným subjektom bol stále Štát, a to Slovenská republika, ktorá má podľa Občianskeho zákonníka rovnaké postavenie ako iné právnické osoby. Aj napriek druhému rozsudku Okresného súdu Bratislava I., ktorý vlastne zopakoval svoje rozhodnutie z prvého rozhodnutia žalobca v tomto súdnom konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia zotrval na svojej žalobe a žiadal jej vyhovieť z dôvodu, že Ministerstvo spravodlivosti SR a Generálna prokuratúra SR sú dva rôzne právne subjekty, ktoré majú rôzne rozpočty, a teda sú splnené podmienky podľa § 451 Občianskeho zákonníka v zmysle tom, že odpadol právny dôvod na základe ktorého Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR plnila žalovanému priznanú sumu. V novom rozsudku z toho istého súdneho konania Okresného súdu Bratislava I sp.zn. 5C/84/2011 sú uvedené tie isté sumy z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy, avšak plniť už má Slovenská republika, zastúpená Generálnou prokuratúrou a nie Ministerstvom

spravodlivosti SR. Podľa súdu prvej inštancie takáto obrana je nedôvodná, pretože podľa zákona o zodpovednosti štátu je zodpovedným subjektom stále štát Slovenská republika, a nie jednotlivé štátne orgány. Akým spôsobom si štátne orgány vykonajú vyúčtovanie medzi sebou, podľa právoplatného rozsudku Okresného súdu Bratislava I. sp.zn. 5C/84/2011 to upravujú normy verejného práva, a to zákon o štátnom rozpočte, zákon o štátnych a rozpočtových organizáciách a iné právne predpisy, avšak tieto sa v tomto konaní nemôžu použiť, keďže toto konanie je súkromnoprávnym vzťahom medzi fyzickou osobou – žalovaným a právnickou osobou – štátom – žalobcom. Tento skutkový stav medzi stranami nebol sporný, nebolo sporné ani to, že je právoplatné rozhodnuté Okresným súdom Bratislava I, že štát ako dlžník a osoba zodpovedná je povinná plniť veriteľovi – žalovanému náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Žalovaný bol po celý čas po právoplatnom oslobodzujúcom trestnom rozsudku veriteľom voči štátu podľa zákona o zodpovednosti štátu za nezákonné úradné rozhodnutie, a následne si v zmysle tohto špeciálneho právneho predpisu uplatnil svoj nárok na náhradu škody a nemajetkovú ujmu voči štátu. Po neúspešnej predžalobnej výzve podal žalobu na OS Bratislava I, kde bol úspešný. Z toho je zrejmé, že po celý tento čas vznikol hmotnoprávny vzťah medzi žalovaným ako veriteľom a právnickou osobou – štátom ako dlžníkom podľa zákona o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci č. 514/2003 Z.z. Toto je špecifikum daného súdneho konania, keďže je zrejmé, že pokiaľ aj druhýkrát súdy právoplatne rozhodli tak, že žalovanému priznali tie isté sumy z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, tým len deklarovali existujúci právny záväzkový vzťah medzi žalovaným, ako veriteľom a štátom, ako dlžníkom. Z týchto dôvodov to nie je štandardný súdny spor, keďže bol zrušený prvý rozsudok Okresného súdu Bratislava I, na základe ktorého dlžník – Slovenská republika plnila veriteľovi – žalovanému, a tým vznikol veriteľovi automaticky nárok na vrátenie bezdôvodného obohatenia, pretože odpadol právny titul. Súd prvej inštancie zdôraznil, že so zreteľom na všetky okolnosti veci, Nemôže posudzovať tento spor úplne formálne, keďže by to znamenalo do práva a oprávnených záujmov žalovaného, a takéto konania a takýto postup by bol aj v rozpore s dobrými mravmi. Dlžníkom z hmotnoprávneho vzťahu bol a je stále štát – Slovenská republika. Bolo by v rozpore s dobrými mravmi, aby súd teraz rozhodol tak, že zaviazá žalovaného vrátiť žalobcovi – Slovenskej republike žalovanú sumu s príslušenstvom (plnenia, ktoré boli už raz právoplatne priznané prvým rozsudkom OS Bratislava I), a následne by zasa Slovenská republika ako dlžník podľa druhého posledného rozsudku OS Bratislava I stále v tom istom konaní plnila tie isté sumy z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy žalovanému. Preto žalobu ako nedôvodnú zamietol a o trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 257 CSP. Zohľadnil okolnosti prejednávanej veci so zreteľom na to, že ani jedna zo strán nespôsobilá, že v dovolacom konaní bol v poradí prvý rozsudok vo veci strán sporu zrušený. Medzičasom bol tento spor už právoplatne ukončený, a predmetom sporu sú vzájomné finančné a právne vzťahy strán ohľadom ich vyrovnania. Za spravodlivé považoval rozhodnúť tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu vzniknutých trov.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca, ktorý navrhol rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť tak, aby jeho žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom bolo vyhovené. Žalobca sa nestotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Rozsudok považuje za nesprávny, založený na nesprávnom právnom posúdení veci. Nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie je podľa žalobcu založené na závere súdu, že otázka kto koná v mene štátu – Slovenskej republiky, ako nositeľa zodpovednosti podľa zákona č. 514/2003 Z.z., v tejto konkrétnej veci, či ide o Ministerstvo spravodlivosti SR alebo Generálnu prokuratúru SR je otázkou výlučne procesnou a nemá dopad na právne vzťahy štátu založené normami hmotného práva. Z tohto konštatovania pre súd prvej inštancie vyplynul záver, že aj keď bola pôvodným rozsudkom v konaní OS Bratislava I, sp.zn. 5C/84/2011 na plnenie zaviazaná Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR a v zmysle nového rozsudku je subjektom zaviazaným na plnenie Slovenská republika zastúpená už Generálnou prokuratúrou SR, ide v oboch prípadoch o rovnaké plnenie vyplývajúce zo zákona č. 514/2003 Z.z., kde zodpovednostným subjektom je vždy Slovenská republika ako právny subjekt. Preto potvrdením nového rozsudku bola len deklarovaná trvajúca povinnosť na plnenie štátu a v tomto rozsahu nemôže ísť o bezdôvodné obohatenie žalovaného. Tento názor súdu prvej inštancie teda, že zmena v orgáne konajúcom v mene štátu ako nositeľa zodpovednosti za škodu má len procesnoprávne následky v otázke zastúpenia štátu v súdnom konaní je podľa žalobcu nesprávny. Štát – Slovenská republika je síce spôsobilý byť účastníkom súkromnoprávných vzťahov, ale spôsobilý samostatne konať v týchto vzťahoch je len v spojení so štátnym orgánom, ktoré sa vec týka, pretože len jeho prostredníctvom môže štát ako právnická osoba a účastník súkromnoprávných vzťahov robiť právne úkony. Podobný princíp platí aj pre vzťahy verejnoprávne – štát ako subjekt disponujúci vynútitelnou autoritou v týchto vzťahoch, túto autoritu vždy vykonáva prostredníctvom na to určeného orgánu. Štát ako právna entita

v najčistejšej podobe vystupuje napríklad v oblasti vzťahov upravených normami medzinárodného práva verejného, avšak dokonca aj v týchto vzťahoch vôľu štátu reprezentujú najvyššie štátne orgány - vláda, prezident a parlament. Ak teda je v zmysle príslušného právneho predpisu vo veci žalobcu konkrétne zákon č. 504/2003 Z.z. určený konkrétny orgán štátu, prostredníctvom ktorého štát ako subjekt práva vstupuje do právnych vzťahov a vykonáva v nich jemu patriace práva a povinnosti, nie je to len úprava zastúpenia štátu z hľadiska procesnoprávneho, ale takéto určenie konkrétneho orgánu má nepochybne aj hmotnoprávne dôsledky, napríklad aj v oblasti nakladania s majetkom štátu, ktorý ten – ktorý orgán štátu pri výkone svojej činnosti, teda pri konaní v mene štátu použije. Je len prirodzené, že procesné predpisy pri vymedzení procesnoprávnej subjektivity štátu odkazujú na ustanovenia osobitných predpisov o konaní za štát, z toho však nemožno vyvodzovať záver, že tieto ustanovenia osobitných predpisov majú len procesnoprávny charakter, respektíve nevyvolávajú dôsledky aj v oblasti práva hmotného. Tak Ministerstvo spravodlivosti SR ako aj Generálna prokuratúra SR sú rozpočtovými organizáciami, príjmami a výdavkami napojenými na štátny rozpočet, pričom každá hospodári s prostriedkami určenými jej zákonom o štátnom rozpočte v samostatnej rozpočtovej kapitole. Tieto prostriedky štátneho rozpočtu sú účelovo viazané na príslušný rozpočtový rok, a sú určené na zabezpečovanie úloh štátu na konkrétnom úseku Štátnej správy, a predovšetkým tak Ministerstvo spravodlivosti SR ako aj Generálna prokuratúra SR sú správcami majetku štátu podľa zákona č. 278/1993 Zb., so všetkými z toho vyplývajúcimi právami i povinnosťami správcu. Pokiaľ teda bola na základe rozhodnutia súdu z majetku štátu v správe Ministerstva spravodlivosti SR vyplatená žalovanému náhrada škody a nemajetkovej ujmy, potom nesprávnosť rozhodnutia súdu spočíva vtom, že za štát ako nositeľa zodpovednosti za škodu nesprávne konalo Ministerstvo spravodlivosti SR, ktoré nie je orgánom príslušným podľa osobitného predpisu konať v mene štátu. Má to za následok nedôvodnosť použitia majetku štátu v správe Ministerstva spravodlivosti SR, keďže tento bol vynaložený na splnenie záväzku, ktorý nevznikol v oblasti štátnej správy, v ktorej ministerstvo spravodlivosti plní úlohy správcu majetku štátu v rámci predmetu svojej činnosti. Nárok žalovaného na náhradu škody môže byť uspokojený len z majetku štátu v správe toho správcu, ktorý je podľa zákona č. 514/2003 Z.z. orgánom príslušným konať v tejto veci, v mene štátu, teda Generálnej prokuratúry SR. Ministerstvo spravodlivosti SR už nie je ani pôvodným a ani novým rozsudkom v konaní 5C/84/2011 zaviazané zo svojho rozpočtu žalovanému plnenie vo výške 11.266,84 eur vyplatiť. Vzhľadom na to, že Ministerstvo spravodlivosti SR tieto finančné prostriedky žalovaného vyplatilo zo svojej rozpočtovej kapitoly, na základe právneho dôvodu, ktorý preň odpadol, na strane žalovaného došlo k bezdôvodnému obohateniu a s poukazom na uvedené na tomto závere nič nezmenil ani nový právoplatný výsledok konania sp.zn. 5C/84/2011 na Okresnom súde Bratislava I. Plnenie poskytnuté z rozpočtu jedného orgánu štátu nemožno stotožňovať s plnením na ktoré bol, respektíve môže byť neskôr zaviazaný znova štát, zastúpený už ale iným orgánom. Nie nezanedbateľnou skutočnosťou pre posúdenie veci podľa žalobcu je, že nový právoplatný a vykonateľný rozsudok v konaní o náhradu škody sp.zn. 5C/84/2011 zaväzujúci na plnenie zakladá pre žalovaného exekučný titul voči Slovenskej republike zastúpenej Generálnou prokuratúrou SR, ktorého splnenia sa žalovaný môže alebo bude môcť napriek ním deklarovanému nezájmu domáhať, a to aj prostredníctvom núteného výkonu rozhodnutia. Na základe týchto dôvodov navrhol žalobca podanému odvolaniu vyhovieť.

Proti tomuto rozsudku, a to proti výroku o trovách konania podal včas odvolanie aj žalovaný, ktorý navrhol v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť tak, aby mu náhrada trov konania bola priznaná. Žalovaný nesúhlasí s aplikáciou ust. § 257 ohľadom trov súdneho konania vo vzťahu medzi stranami sporu tak, ako to realizoval súd prvej inštancie. Žalovanému nie je zrejmé, aký dôvod hodný osobitného zreteľa na nepriznanie trov je daný tým, že strany sporu medzi sebou viedli iný súdny spor na OS Bratislava I. Je toho názoru, že práve táto okolnosť svedčí v prospech žalovaného, keď potvrdzuje jednak argument, že žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia bola predčasne a nedôvodne podaná, na strane žalovaného nedošlo k žiadnemu bezdôvodnému obohateniu, ani v čase podania žaloby, ani v čase vydania napadnutého rozsudku. Žalovaný má za to, že žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov ktoré mu patria na základe aplikácie zásady úspechu v prejednávanej veci neexistujú. Na základe podanej žaloby a špecifickosti prejednávanej veci, ktorú nemožno označiť za prípad jednoduchej aplikácie práva, nemal žalovaný inú možnosť ako nechať sa právne zastúpiť advokátom, ktorý je odborne spôsobilý na efektívne bránenie jeho práv a oprávnených záujmov proti žalobcovi, ktorým je štát zastúpený Ministerstvom spravodlivosti SR. Už tu je vidieť zjavný nepomer strán sporu v prejednávanej veci, ktorý mal a mohol byť zhojený priznaním náhrady trov podľa úspechu v spore, teda žalovanému. Skutočnosť, že súd prvej inštancie trovy úspešnému žalovanému

nepriznal, prispela k tomu, že táto počiatková nerovnosť strán sporu bola ešte zvýraznená a to na ujmu žalovanému. Takýto postup súdu prvej inštancie považuje žalovaný za nesprávny. Zdôrazňuje tiež to, že Slovenskej republike pri podávaní akýchkoľvek žalôb nevznikajú prakticky žiadne alebo len minimálne náklady, keďže na účely uplatňovania svojich práv a právnych záujmov zamestnáva celý okruh osôb s právnickým vzdelaním, ktoré majú na starosti rôznu právnu agendu. Nepochybne Slovenskej republike ako žalobcovi v prejednávanej veci nevznikli ani trovy právneho zastúpenia, keďže nebola zastúpená splnomocnením advokátom. Rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti trov konania považuje žalovaný za nedostatočne zdôvodnené, a taktiež na základe uvádzaných dôvodov navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

Žalovaný sa vyjadril k odvolaniu žalobcu pokiaľ ide o vec samú, a v tejto časti navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny. Poukazuje aj na judikatúru Najvyššieho súdu SR v zmysle tom, že otázka, ktorý orgán štátu vzhľadom na obsah a povahu sporu má v mene štátu konať nie je otázkou pasívnej legitímácie žalovaného, ale tieto nedostatky v zastúpení majú povahu nedostatkov procesných podmienok konania. Teda nesprávne uvedenie orgánu príslušného za štát konať v žalobe o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., či dokonca neuvedenie takéhoto orgánu nie je dôvodom na zamietnutie takejto žaloby a nesmie byť na ujmu žalobcu ako poškodeného subjektu. Žalobca si mal uvedomiť, že ani v tomto súdnom spore, ani v predchádzajúcich sporoch so žalovaným podľa zákona č. 514/2003 Z.z. vystupuje ako právnická osoba podľa Občianskeho zákonníka, a nie podľa právnych predpisov verejného práva. Preto akákoľvek analógia opierajúca sa o predpisy verejného práva je v prejednávanej veci neprípustná, a neprijateľná. Ministerstvo spravodlivosti SR nekoná v tejto právnej veci za seba, ale zastupuje štát, je primárne vecou štátu, aby vo veci prijal také opatrenia, ktorými zabezpečí riadne vysporiadanie pohľadávky Ministerstva spravodlivosti SR, ktorú zjavne má voči Generálnej prokuratúre SR tak, aby žalovanému, ktorý už raz štátom poškodený bol a judikovanú náhradu škody mu štát aj vyplatil, nebol zaťažovaný nezákonnými požiadavkami zo strany MS SR spočívajúcimi v úroku z omeškania, ktorý očividne nikdy ani vzniknúť nemohol. Žalovaný taktiež počas celého súdneho konania deklaroval, že nemá záujem a nebude sa domáhať plnenia v zmysle výrokov nového právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I. Stále trvá na tom, že žaloba podaná žalobkyňou je bezpredmetná, neslúži oprávnenému bráneniu práva, ale len zbytočnému rozmnožovaniu sporov, čo je v rozpore so zmyslom a účelom civilného procesu.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasledujúcich zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP), a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu dôvodné nie je.

V odvolacom konaní vyplýva z dispozičnej zásady, že odvolací vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov a rozhodnutí súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

K námietke nesprávne zisteného skutkového stavu odvolací súd poznamenáva, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom zhodnotení. Miera dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov, na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktorý objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah

opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súdy sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoj nárok alebo sa bráni jeho uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že táto odvolacia námietka naplnená nebola.

K námietke o nesprávnom právnom posúdení odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. rozhodnutie NS SR, sp. zn. 7 Cdo 7/2010).

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností súd prvej inštancie vyvodil aj správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré odkazuje a na zdôraznenie vecnej správnosti v súvislosti s odvolacími námietkami dopĺňa uvedené.

Ako je zrejmé z obsahu spisu Okresný súd Bratislava I rozsudkom č.k. 5C/84/2011 – 161 zo dňa 05.04.2013 Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti SR uložil povinnosť zaplatiť F. G. H. z titulu náhrady škody sumu 1.070,53 eur s 8% úrokom z omeškania od 10.05.2011 do zaplatenia a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku bola žaloba zamietnutá s tým, že o trovách konania sa rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Tento nárok bol uplatnený podľa zákona č. 514/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov, voči F. G. H. bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin sprenevery podľa § 213 ods. 1, 2 písm. a/ Trestného zákona, keď trestné stíhanie voči nemu bolo skončené vydaním oslobodzujúceho rozsudku Okresným súdom Humenné č.k. XT/XXX/XXXX – XXX zo dňa 25.11.2009, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 06.05.2010.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 22.11.2016 č.k. 8Co/459/2013 – 199 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznanej nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- eur potvrdil a vo zvyšnej vyhovujúcej časti rozsudok zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 863,65 eur titulom náhrady škody spolu s 8% úrokom z omeškania ročne od 10.05.2011 do zaplatenia.

Na základe týchto rozhodnutí žalobca dňa 10.03.2017 pristúpil k úhrade priznanej náhrady škody a nemajetkovej ujmy v sume spolu 10.863,63 eur vrátane jej príslušenstva – úroku z omeškania zo sumy 863,56 eur od 10.05.2011 do 08.03.2017 a celkovo tak žalovanému vyplatil žalobca sumu 11.266,84 eur.

Následne dňa 31.03.2017 žalobca podal proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 8Co/469/2013 dovolanie o ktorom rozhodol Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 29.01.2018 sp.zn. 3Cdo/116/2017, ktorým rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 8Co/459/2013 zrušil vo výroku, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy potvrdený, vo výroku, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti zmenený tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 863,65 eur s prísl., a vo výroku ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolací súd zdôraznil, že v posudzovanom prípade bolo určujúce to, že v trestnom konaní, ktoré sa vo vzťahu k žalovanému neskončilo právoplatným odsúdením, prokurátor zamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa policajného zboru, a podal v trestnej veci obžalobu, orgánom konajúcim v mene štátu vo veci náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. má byť Generálna prokuratúra Slovenskej republiky.

Vo veci strán sporu ďalej konal Krajský súd v Bratislave, ktorý uznesením zo dňa 26.10.2018 č.k. 8Co/141/2018 – 237 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti a v rozsahu

zrušenia mu vrátil vec na ďalšie konanie. Následne Okresný súd Bratislava I. rozsudkom z 15.01.2020 č.k. 5C/84/2011 – 263 žalovanej Slovenskej republiky za ktorú koná Generálna prokuratúra SR uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi F. G. H. sumu 863,65 eur s 8% úrokom z omeškania ročne od 10.05.2011 do zaplataenia a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že vo zvyšku žalobu zamietá a žiadnej zo strán náhradu trov konania nepriznal. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom vydaným v konaní č.k. 8Co/145/2000 – 365 zo dňa 24.11.2020 rozsudok súdu prvej inštancie v jeho vyhovujúcej časti potvrdil ako vecne správny.

Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 456 Občianskeho zákonníka, predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov, štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci

- a) nezákonným rozhodnutím,
- b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,
- c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo
- d) nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

Podľa § 5 ods. 1 citovaného zákona, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

Podľa § 6 ods. 1 citovaného zákona, ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

Podľa § 17 ods. 1 citovaného zákona, uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Podľa § 17 ods. 2 citovaného zákona, v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

Podľa § 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby.

Podľa § 21 Občianskeho zákonníka, pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou.

Vzhľadom na skutočnosť, že štát za podmienok ustanovených zákonom č. 514/2003 Z.z. zodpovedá za škodu, ktorá bola pôsobená iným subjektom (iným škodcom, a to orgánom verejnej moci, ktorý má spravidla vlastnú právnu subjektivitu), a vzhľadom na skutočnosť, že štát vystupujúci v občianskoprávných vzťahoch má postavenie samostatnej právnickej osoby, citovaný právny predpis osobitne upravuje, ktorý orgán koná v mene štátu vo veciach predbežného prerokovania nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, a takisto v prípadnom súdnom spore o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Napriek tomu, že zákon č. 514/2003 Z.z. stanovuje pomerne jasné kritériá na určenie orgánu, ktorý má konať v mene štátu vo veciach uplatňovania práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, v niektorých prípadoch nie je jednoduché tento orgán identifikovať – je tomu tak najmä v prípadoch, keď v určitej veci konali alebo rozhodovali viaceré orgány verejnej moci. Táto skutočnosť však v žiadnom prípade nemôže byť na ujmu osoby, ktorá bola nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, alebo jeho nesprávnym úradným postupom poškodená. Z tohto dôvodu zákonodarcia ustanovil, že ak bol nárok na náhradu škody uplatnený na orgáne, ktorý nie je príslušný vo veci konať, je tento orgán povinný bezodkladne podstúpiť žiadosť príslušnému orgánu a upovedomiť o tom žiadateľa, pričom účinky uplatnenia nároku zostávajú zachované.

Pokiaľ fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá sa bude na súde domáhať náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom označí v žalobe ako žalovaného štát (teda Slovenskú republiku), ale uvedie nesprávny orgán, ktorý má v mene štátu konať je vecou súdu, aby si urobil záver o tom, ktorý orgán má v mene štátu konať v súlade s citovaným zákonom. Nesprávne označenie orgánu, ktorý má v mene štátu konať v žalobe – pri správnom označení štátu ako žalovaného – nemôže byť a nie je na ujmu žalobcovi. Nesprávne označenie orgánu, ktorý má konať v mene štátu teda nemôže viesť k zamietnutiu žaloby.

Je pravdou, že otázka, ktorý orgán štátu vzhľadom na obsah a povahu daného sporu má v mene žalovaného konať, nie je otázkou pasívnej legitímácie žalovaného; zistené nedostatky v zastúpení žalovaného majú povahu nedostatkov procesných podmienok konania (rozsudok NS SR sp.zn. 4Cdo/62/2008).

Otázka, ktorý orgán štátu vzhľadom na obsah a povahu daného sporu má v mene žalovaného konať, nie je otázkou pasívnej legitímácie žalovaného; zistené nedostatky v zastúpení žalovaného majú povahu nedostatkov procesných podmienok konania (R 48/1967).

Zastupovanie štátu v konaniach, v ktorých predmetom je náhrada škody spôsobenej pri výkone verejnej moci sa riadi tou skutočnosťou, kto škodu spôsobil, respektíve postupom ktorého orgánu bola škoda spôsobená. Odvolací súd je toho názoru, že navrhovateľ v takomto konaní nemusí uviesť ani orgán, ktorý má konať v mene štátu, respektíve môže tento uviesť aj nesprávne. Je vecou súdu, aby si vzhľadom na tvrdenia navrhovateľa sám urobil záver o tom, ktorý orgán v mene štátu koná a komu adresoval svoje úkony (rozsudok KS Trenčín sp.zn. 5Co/94/2009).

Ten, komu bolo plnené na základe rozhodnutia, ktoré bolo následne zrušené, alebo stratilo podľa procesných predpisov účinky, sa bezdôvodne obohacuje len vtedy, ak právny dôvod plnenia reálne nespočíval v hmotnom práve. Ak právny dôvod plnenia podľa hmotného práva tu bol potom trvá ďalej bez ohľadu na to, či právoplatné a vykonateľné rozhodnutie, ktoré toto právo iba deklarovalo, bolo či nebolo zrušené alebo stratilo svoju účinnosť (uznesenie NS SR sp.zn. 7Cdo/85/2013).

Odvolací súd zhodne so súdom prvom inštancie hodnotí žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia ako neopodstatnenú. V zmysle vyššie uvádzaných právnych záverov je zrejmé, že otázka, kto koná v mene štátu – Slovenskej republiky ako nositeľa zodpovednosti podľa zákona č. 514/2003 Z.z., (teda v konkrétnej veci, či Ministerstvo spravodlivosti SR alebo Generálna prokuratúra SR) je otázkou

výlučne procesnou a nedopadá na právne vzťahy štátu založené normami hmotného práva, keď tieto závery podporuje aj uvádzaná judikatúra Najvyššieho súdu SR. Je teda evidentné, že v prípade konania Okresného súdu Bratislava I. sp.zn. 5C/84/2011 sa jedná stále o to isté konanie a náhrada škody a náhrada nemajetkovej ujmy, ktorá bola vo vzťahu k žalovanému dvakrát priznaná je v jej číselnom vyjadrení sumou identickou. Podstatné v prejednávanej veci je to, že priznaná náhrada škody bola zaplatená z finančných prostriedkov tej istej pôvodne žalovanej Slovenskej republiky. Odvolací súd si uvedomuje špecifiká danej právnej veci a síce, že vtedajší zástupca Slovenskej republiky (Ministerstvo spravodlivosti SR) plnil už na základe skoršieho právoplatného rozsudku, ktorý však bol neskôr Najvyšším súdom SR kasačným rozhodnutím zrušený a vec bola vrátená súdom nižšej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie so záverom, že zástupcom Slovenskej republiky má byť Generálna prokuratúra SR. Ministerstvo spravodlivosti SR však už plnilo predtým právoplatne priznanú náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy žalovanému za Slovenskú republiku po uvedenom skoršom rozsudku. Takto priznaná náhrada škody a náhrada nemajetkovej ujmy nebola vo vzťahu k žalovanému vyplatená dvakrát, a pokiaľ už štát plnil, v poradí druhé právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I vydané v konaní sp.zn. 5C/84/2011 nemôže predstavovať ďalší exekučný titul v prospech žalovanej strany. Iný postup a výklad v prejednávanej veci by vo svojej podstate viedol k uvaleniu neprímeraného bremena na obeť z deliktneho práva, ktorý so zreteľom na právnu istotu by bol aj neprímeraným zásahom do práv žalovaného a popretím doktríny deliktneho práva. Samotné súdne konanie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania, pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť a súlad jeho skutkových a právnych dôvodov vo vzťahu k jeho výroku.

Logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania za rešpektovania zásad (princípov spravodlivého súdneho konania), najmä zabezpečenia spravodlivej úpravy pomerov medzi stranami sporu je pre neunesenie dôkazného bremena a výraznú mieru pochybností o existencii tvrdených skutočností, neúspech žaloby. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody pre ktoré žalobu zamietol a jeho rozhodnutie nemožno považovať vo veci samej za nepresvedčivé, respektíve ústavne nekonformné. Súd prvej inštancie správnym spôsobom zdôraznil, že zodpovedným subjektom v základnom konaní medzi stranami sporu bol stále štát – Slovenská republika a nie jeho jednotlivé štátne orgány, keď na ťarchu žalovaného nemôže byť prípadný výkon zúčtovania už vyplatených finančných prostriedkov medzi orgánmi štátnej správy.

Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (napríklad uznesenie Ústavného súdu SR z 23.06.2004 sp.zn. III.ÚS 209/04). Odvolací súd so zreteľom na vyššie uvádzané dôvody rozhodol postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP so stotožnením sa s dôvodmi prvoinštančného rozsudku pokiaľ ide o vec samú a rozsudok vo výroku I. potvrdil ako vecne správny.

Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

Odvolací súd v zmysle odvolacej námietky žalovaného konštatuje, že pri rozhodovaní o náhrade trov konanie je potrebné venovať pozornosť zmyslu a účelu inštitútu náhrady trov. Výklad náhrady trov konania nesmie obmedzovať, respektíve brániť v reálnom uplatnení základného práva zaručeného v článku 20 ods. 1 Ústavy SR a v článku 1 Dodatkového protokolu.

Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnej strane alebo strane, ktorej to priamo priznáva zákon náhradu týchto trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musela alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania sa vychádza zo zásady zodpovednosti za výsledok. Táto zásada sa neuplatní vtedy ak sú splnené podmienky pre postup podľa § 257 CSP.

Zásada procesnej zodpovednosti za výsledok konania sa uplatňuje pre každé konanie. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP), a od zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania. Použitie tohto ustanovenia preto negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Z toho dôvodu musí aplikácia daného ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter (pozri napríklad R 34/1982).

Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 CSP vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok; dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon nešpecifikuje. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnu prax dnes už ustálenú (viď. rozhodnutia NS SR sp.zn. 2Ncdo/17/2009, 5Cdo67/2010, či 3Mcdo/46/2012), podľa ktorej nemožno § 257 CSP považovať za ustanovenie, ktoré by zakladalo voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradit' trovy konania výnimočne prihliadnuť. Túto normu preto nie je možné interpretovať tak, že je aplikovateľná kedykoľvek, bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácii, kde sa tieto často vyskytujú a tento dôvod je daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. Nejde však o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napríklad Nálezy Ústavného súdu ČR III.ÚS 292/07, či I.ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu. Toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, inými slovami na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu pokiaľ ide o vedenie konania a jeho výsledok.

Z rozhodnutia súdu prvej inštancie o trovách konania nie je zrejmé, aký dôvod osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov je daný tým, že účastníci viedli vzájomne iné súdne konanie na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 5C/84/2011. Je tiež zrejmé, že žalovaný sa od začiatku tohto sporu bránil aj tým, že pri tzv. procesných dôvodoch zrušenia právoplatných rozhodnutí na základe mimoriadneho opravného prostriedku nemožno bez ďalšieho mať za to, že táto skutočnosť spôsobuje vznik bezdôvodného obohatenia na strane osoby pôvodne oprávnenej na peňažné alebo iné plnenie, ktoré bolo zrušeným rozhodnutím priznané. Žaloba vo veci samej nebola dôvodná aj preto, že žalovanému nebolo žalobcom – štátom opätovne vyplatené to isté plnenie (súdmi predtým právoplatne priznaná náhrada škody a náhrada nemajetkovej ujmy). Toto plnenie vyplatil štát žalovanému iba raz, a preto od začiatku sporu poukazoval na nesplnenie hmotnoprávných predpokladov pre žiadané vydanie bezdôvodného obohatenia. V spore nebolo preukázané, aby na strane žalovaného došlo k bezdôvodnému obohateniu, a to ani v čase podania žaloby (podľa súdu prvej inštancie predčasne podanej), a ani v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

Súd prvej inštancie preto nevysvetlil dostatočným spôsobom existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré nepriznal úspešnému žalovanému náhradu vzniknutých trov a okolnosti prejednávanej veci neposkytujú bez ďalšieho relevantný záver o opodstatnenosti postupu súdu prvej inštancie podľa § 257 CSP pri rozhodovaní o trovách konania. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. zrušil postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP a v rozsahu zrušenia mu vrátil vec na ďalšie konanie postupom podľa § 391 ods. 1 CSP. V novom rozhodnutí o veci súd prvej inštancie rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).